

रेडप्लस अन्तर्गत लिफ कार्यक्रमको लागि गुनासो सुनुवाई सम्बन्धी व्यवस्था

लिफ उत्सर्जन न्यूनीकरण कार्यक्रम नेपालको बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशमा कार्यान्वयन भइरहेको छ। उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृत्यामा वनमा आश्रित आदिवासी जनजाति तथा स्थानीय समुदायहरूलाई कार्यक्रमबाट सम्भावित नकारात्मक असर र प्रभाव पर्न सक्छ। सोको रोकथाम एवं न्यूनीकरण सुनिश्चित गर्न कयानकुन सुरक्षा मापदण्ड र रेड कारोबार संरचना अन्तर्गतको वातावरणीय उत्कृष्ट मापदण्डमा निर्दिष्ट सुरक्षा प्रावधानहरूको अवलम्बन गर्न अनिवार्य छ। उक्त प्रावधान अनुसार कार्यक्रमबाट ती समुदायहरूले कुनै पनि सरोकार वा गुनासो आफूलाई सहज हुने माध्यम मार्फत प्रस्तुत गर्ने अवसर प्राप्त गर्नेछन्।

गुनासो सुनुवाई तथा सम्बोधन संयन्त्र

रेड प्लस अन्तर्गत वन कार्बन परियोजना तयारी तथा कार्यान्वयनको क्रममा प्रभावित हुन सक्ने व्यक्ति वा समुदायले उठाएका सरोकार तथा गुनासाहरू सम्बोधन तथा समाधानका लागि निर्धारित औपचारिक एवम अनौपचारिक प्रणालीलाई गुनासो सुनुवाई तथा सम्बोधन संयन्त्रको रूपमा लिइएको छ। उक्त संयन्त्रमा समुदायस्तरमा सम्बन्धित वन उपभोक्ता समूह, प्रथाजनित संस्थाहरू, स्थानीय स्तरमा स्थानीय सरकारको न्यायिक समिति, जिल्ला तथा प्रदेश स्तरमा क्रमशः रेड प्लस डेस्क र सङ्घीय स्तरमा रेड कार्यान्वयन केन्द्रद्वारा गुनासो सुनुवाई र सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। साथै यी

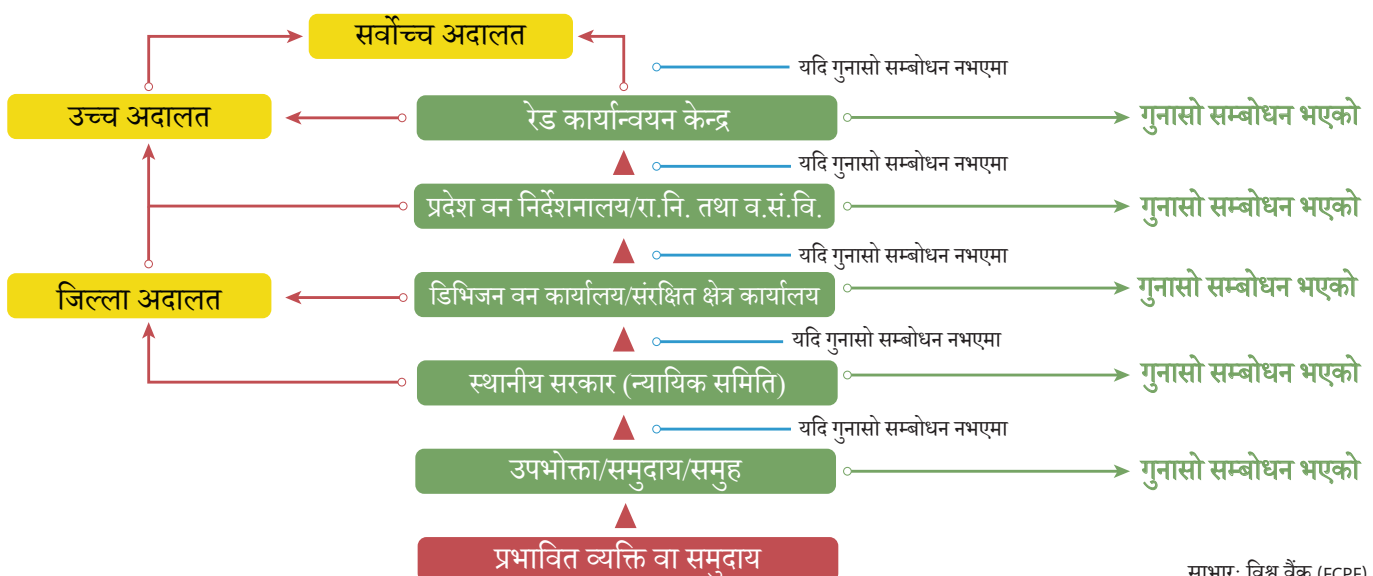
संयन्त्रहरूबाट गरिएको सुनुवाई सम्बोधनमा चित्त नबुझेमा जुनसुकै समयमा अदालति प्रकृत्यामा समेत जान सकिने छ। गुनासो सुनुवाई तथा सम्बोधन प्रक्रिया निम्न अनुसार तहगत रूपमा व्यवस्थापन गरिएको छ।

क. समुदायस्तर: समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन समूहहरू वा प्रथाजनित संस्थाहरूले उपभोक्ताहरूबाट प्राप्त गुनासाहरू पहिले आफ्नो वन समूहमा नै सम्बोधन गर्न सक्नेछन्।

ख. स्थानीय तह: वन उपभोक्ता समूहले गरेको गुनासो सम्बोधनमा सन्तुष्ट नभएमा वा चित्त नबुझेमा सम्बन्धित वडास्तरका मेलमिलाप केन्द्र वा स्थानीय सरकारको न्यायिक समितिमा गुनासो गर्न सक्नेछन्।

ग. जिल्लास्तर: स्थानीय सरकारको न्यायिक समितिले गरेको गुनासो सम्बोधनमा सन्तुष्ट नभएमा वा चित्त नबुझेमा सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा डिभिजन वन कार्यालय वा संरक्षित क्षेत्रको कार्यालयमा गुनासो गर्न सक्नेछन्।

घ. प्रदेशस्तर: डिभिजन वन कार्यालयले गरेको गुनासो सम्बोधनमा सन्तुष्ट नभएमा वा चित्त नबुझेमा सम्बन्धित प्रदेशको वन निर्देशनालय वा प्रदेश वन मन्त्रालयमा गुनासो गर्न सक्नेछ। संरक्षित क्षेत्र कार्यालयको हकमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (रा.नि. तथा व.सं.वि) मा गुनासो गर्न सक्नेछन्।

साभार: विश्व बैंक (FCPF)

चित्र १: गुनासो सुनुवाई तथा सम्बोधन संयन्त्र

गुनासो प्राप्ति, दर्ता तथा
अभिलेखीकरण

गुनासो सम्बोधन

गुनासो सुनुवाई
पश्चात अनुगमन

गुनासो अध्ययन
तथा छानविन

गुनासो सुनुवाईको
अभिलेखीकरण र जानकारी

गुनासो सुनुवाई
उपर पुनराविदन

चित्र २: गुनासो दर्ता तथा सुनुवाई प्रक्रिया

ड. केन्द्रस्तर: प्रदेशको वन निर्देशनालय वा मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले गरेको गुनासो सम्बोधनमा सन्तुष्ट नभएमा वा चित्त नबुझेमा रेड कार्यान्वयन केन्द्र वा नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा गुनासो गर्न सक्नेछन्।

च. अदालत: माथि उल्लेखित कुनै पनि स्तरमा भएको गुनासो सम्बोधनमा चित्त नबुझेमा वा सन्तुष्ट नभएमा स्तर अनुसार जुनसुकै समयमा जिल्ला अदालत, उच्च अदालत वा सर्वोच्च अदालतमा उजुरी पेश गर्न सक्नेछन्।

गुनासो पेश गर्न सकिने विभिन्न माध्यम तथा निकायहरु

मौखिक

आफू स्वयं उपस्थित भई मौखिक गुनासो पेश गर्ने

टेलिफोन/मोबाइल

लिखित

आफू स्वयं उपस्थित भई लिखित गुनासो पेश गर्ने

हुलाक सेवा

ईमेल/एसएमएस

विद्यमान निकायहरु

- वन उपभोक्ता समितिको कार्यालय
- स्थानीय सरकारको न्यायिक समिति
- डिभिजन वन कार्यालय / संरक्षित क्षेत्रको कार्यालय
- प्रदेश वन निर्देशनालय / प्रदेश वन मन्त्रालय
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
- रेड कार्यान्वयन केन्द्र
फोन : ०१-५३३९१२६
ईमेल : info@redd.gov.np
टोल फ्री नं.: १८१०-५-०००३४६

सुरक्षा सूचना प्रणाली

(Safeguard Information System - SIS)

Website: sis.redd.gov.np/sis/contact-us

ईमेल : info@redd.gov.np

हेल्लो सरकार :

Website: gunaso.opmcm.gov.np

फोन : ११११

*गोपनीयता: गुनासो पेश गर्दाको बखत पीडित गुनासोकर्तासँग निजको

व्यक्तिगत तथ्याङ्क र गुनासोसँग सम्बन्धित सूचना तेस्रो पक्षलाई उपलब्ध गराउन वा खुलासा गर्न सहमति माग्ने छ। यदि सहमति नदिइएमा, गुनासोको छानविन र सम्बोधनमा संलग्न सबै पक्षहरूले गुनासोकर्ताको व्यक्तिगत विवरणको गोपनीयता कायम राख्नुपर्नेछ।

नेपाल लिफ कार्यक्रमका बारेमा थप जानकारीका लागि :

रेड कार्यान्वयन केन्द्र, बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल

फोन नं. : ०१-५३३९१२६

info@redd.gov.np

www.redd.gov.np

